

"**Maluszyn.**Kościół parafialny nosił wezwanie Krzyża Świętego i św. Mikołaja, a proboszczem jego był w czasach spisania księgi uposażenia [tj. *Liber beneficiorum archidiecezji gnieźnieńskiej...wydał J. Łukowski,uwagami zaś historycznemi,topograficznymi, heraldycznymi itd.oraz obszernym Łaskiego żywotem to ozdobił J. Korytkowski,t. I - II, Gniezno 1880-1881. Spis ten powstał w latach 1511-21 - przypis A.J.Z) Szymon z Kurzelowa. Do pomocy przy pełnieniu swoich obowiązków posiadał wikarego i kościelnego, którzy byli uposażeni z dochodów parafii. Opiece duchownej parafii maluszyńskiej podlegały następujące osady: Maluszyn z dwoma karczmami, czy może gospodarstwami zagrodniczymi zwnymi **Mostki (obecnie Mosty - AJZ), dalej młyn Barycz** z zagrodą, **Budzów, Gościeszyn (obecnie Gościęcín - AJZ), Łazów, Ruda arcybiskupia** (prawdopodobnie dzisiejsza wieś **Kuźnica Grodziska - AJZ), Ruda pana Pukarzewskiego** (prawdopodobnie dzisiejsza nazwa **Koziół**, gdzie znajdują się jeszcze widoczne kopce rudy żelaznej - **AJZ), Silniczka, Sudzin, Sudzinek i Wola Życińska.**J. Korytkowski nie stwierdził przez kogo i kiedy został fundowany kościół. Akta konsystorza gnieźnieńskiego wymieniają go od połowy XV w. Autorzy katalogu przesuwają wstecz pierwszą wiadomość o parafii maluszyńskiej, twierdząc, że istniała ona w **1412 r.**, co zresztą jest w pełni wiarygodne.[...] Jak wiadomo **Maluszyn** jest osadą starą, o której po raz pierwszy dowiadujemy się w **1266 r.** Wówczas przebywał tu książę **Leszek Czarny**, o czym może świadczyć okoliczność wydania przez niego w tejże osadzie dokumentu odnoszącego się do sprzedaży wójtostwa miasta **Radomska**. Zapewne istniał tutaj jakiś dwór książęcy, a może możnowładczy, u właściciela którego bawił władca. Biorąc pod uwagę okoliczność, iż kościół w Maluszynie nosił wezwanie św. Mikołaja, można przychylić się do opinii J. Związka o jego metryce. Kult tego świętego należy wiązać z osiedlami o charakterze miejsc targowych, początki których sięgają **XI** czy **XII w.**,choć początki niektórych można przesunąć bardziej wstecz.*

Biorąc więc pod uwagę wezwanie kościoła, jak również starą metrykę Maluszyna, mogę pokusić się o ustalenie początków parafii na okres wczesnopiastowski. Przechodzę obecnie do przedstawienia uposażenia parafii maluszyńskiej w pierwszych dziesiątkach lat XVI w. We wsi **Maluszyn** posiadała ona działkę koło kościoła, na której znajdowała się plebania. Następna działka ziemi była przeznaczona dla zagrodnika. Dzierżone przez niego grunta nie były duże. Zostały wykrojone z ziem należących do parafii. Zagrodnik z racji posiadania gruntów nie płacił plebanowi żadnego czynszu. Zobowiązany był jedynie do odrabiania pańszczyzny ręcznej w wymiarze jednego dnia w tygodniu. Z drugiej strony świątyni znajdowały się dwie działki z ogrodami położone obok siebie. Ogrody te przylegały do zabudowań należących do proboszczów. Grunta te stanowiły uposażenie wikarego i kościelnego. Nadto parafia posiadała specjalne pole usytuowane poza plebanią. Ciągnęło się ono aż do brzegów Pilicy; częściowo było porośnięte lasem, gdzie znajdowała się pasieka, częściowo użytkowano je jako łąkę. Wymienione pole wraz z łąkami, ale bez lasów, znajdujących się na nim, proboszczowie zwykle wydzierżawiali. Dalej parafia miała grunta między wsiami **Silniczka i Budzów**. Dostawała ona dziesięcinę snopową z pól należących do folwarku dziedzica. [...] Kmiecie maluszyńscy płacili swemu plebanowi kolędę w wysokości 1 grosza z domu. W takiej samej wysokości uiszczali kolędę swojej parafii mieszkańcy **Gościeszyna**.

Z kuźnicy, tzn. **Rudy** arcybiskupiej, dziesięcinę snopową oddawano wzmiankowanemu wyżej kanonikowi (tzn. **Feliksowi Naropińskiemu, herbu Belina, kanonikowi gnieźnieńskiemu - AJZ**), kolędę zaś pobierał pleban.

W **Budzowie** znajdowały się pola folwarczne i kmiece, z których dziesięcinę snopową otrzymywał proboszcz, zobowiązany do jej odwożenia przy pomocy własnych środków transportowych. W czasie powstania opisu parafii maluszyńskiej w **Budzowie** nie było kmieci. Znajdował się tam folwark pański oraz grunta użytkowane przez zagrodników. Ci ostatni uiszczali proboszczowi kolędę w wysokości 1 grosza każdy.

Dziesięcinę snopową parafia pobierała ze wszystkich pól znajdujących się w Silnicze. Wyjątkiem w tym względzie były zagony ziemi ulokowane koło stawu. Z tych gruntów oraz pewnych pól folwarcznych omawianą daninę pobierała

Andrzej Jan Zakrzewski - Maluszyn / Częstochowa

Z dziejów parafii w Maluszynie w XVI w.

parafia w **Niedośpielinie**.

Z **Łazowa, Sudzina i Woli Życińskiej** parafia nie otrzymywała żadnych dochodów, poza kołędą prawdopodobnie w wysokości 1 grosza z domu. Dziesięcinę snopową z **Łazowa i Sudzina** otrzymywał kościół parafialny w **Chelmie** (co zostało wyżej zaznaczone,) z **Woli Życińskiej** przeznaczano ją do stołu arcybiskupiego (*pro mensa archiepiscopali*).

Z **Sudzinka** parafia pobierała od mieszkańców jedynie kołędę, chyba w wysokości 1 grosza z domu, natomiast dziesięcina snopowa, podobnie jak w **Maluszynie** przekazywana na rzecz kapituły i prebendy gnieźnieńskiej. Sądzić można, że aktualnym jej posiadaczem był wzmiankowany **Feliks Naropiński**.

W **Rudzie** pana **Pukarzewskiego** zwanej **Baran** było w omawianym okresie czasu jedynie kilka pól, które użytkowano pod uprawę. Dziesięcinę z nich dostawała własna parafia.

We wsi **Barycz** znajdował się młyn oraz karczma (może gospodarstwo zagrodnicze). Ta wieś posiadała pole, z części której położonej w kierunku wsi Sudzin i lasów dziesięcinę snopową pobierała parafia maluszyńska, natomiast z pól, które leżały naprzeciwko wsi Silniczka omawiane świadczenie przysługiwało parafii niedospielińskiej. Wymienione pole rozdzielała droga wiodąca ze wspomnianej karczmy w kierunku wsi Wielgomłyny. Podobnie też były podzielone grunta należące do młyna" - Stanisław M. Zajączkowski, **Sieć parafialna na terenie przedrozbiorowego powiatu radomszczańskiego w początkach XVI w.**, w: "Zeszyty Radomszczańskie", Tom 3, Radomsko 2009, s.134 - 136.